

Presentació: Cristianisme

“En un món on l'èxit és la mesura i la justificació de totes les coses, la figura d'Aquell que va ser condemnat i crucificat continua sent estranya i, en el millor dels casos, objecte de pietat. El món no més es deixa dominar per l'èxit. I l'èxit justifica les injustícies que s'han fet [...] La figura del Crucificat invalida tot pensament que prengui l'èxit com a senyera”.
(Dietrich Bonhoeffer)

A l'imperi Romà res expressava amb més força el fracàs d'una revolta que l'exposició de centenars de cossos crucificats al públic a les entrades de la ciutat o als llocs més vistosos. Feia tan fàstic la visió i la pudor dels penjats a la creu perquè les aus els devoressin, que els mateixos romans quan ho miraven se sentien embrutits. Però l'ordre era l'ordre i l'imperi i els seus jutges, sacerdots i soldats no podien escatimar esforços per eliminar la púrria que s'atrevia a desafiar-lo.

Un d'aquests crucificats, Jesús de Nazaret, va ser proclamat per un grup de jueus no només persona humana (catego-

Crucifixió, de William Congdon.

ria no reconeguda als esclaus, als rebels i als bandolers sotmesos a la tortura de la creu) sinó Déu. Convertir un mortal en un déu ja ho feia Roma: el mateix Juli Cèsar havia pujat a l'orbe dels déus. Fins i tot alguns filòsofs escèptics amb aquestes divinitzacions romanes trobaven que tenien un gran valor cívic per mostrar que l'esperit humà té un origen diví i que es podien emular la gestes del poderosos. Però que una despulla humana fos proclamada Déu era absolutament grotesc, repulsiu, de bojós: un déu, per la seva pròpia naturalesa no pot morir, ni fracassar, ni patir, ni identificar-se amb la sort dels esclaus o dels bandolers, ni molt menys mostrar-se sense poder, impotent, perquè si alguna cosa manifesten les coses sagrades en totes les religions és el seu poder.

Dos mil anys després, Adolf Hitler va voler acabar amb totes les persones infectades per l'humanisme cristià, inventat i disseminat per jueus. S'havia d'anar a l'arrel dels problemes i exterminar l'escòria jueva. El món s'havia de purificar de la pretensió que hi ha una moral universal, de la idea que tots som iguals i de l'obligació de cuidar dels dèbils i dels que pateixen. El nacional-socialisme trobava no només perversos i degeneratius aquesta mena d'ideals, sinó incompatibles amb les nocions científiques.

Tot i així, a molts cristians d'Alemanya i també d'arreu d'Europa i del món els va entusiasmar el nacional-socialisme. Al cap

i a la fi ¿no eren els jueus els que havien assassinat Jesús i, per tant, no eren ells els autèntics agents del diable? I a més, ¿no era un mal menor el nazisme davant de l'amenaça més gran del comunisme? En les directrius del moviment pro-nazi anomenat *Deutsche Christen*, que va integrar una bona part dels cristians alemanys, es llegeix: “Nosaltres sabem certament alguna cosa sobre el deure i l'amor cristià envers els desvalguts, però alhora exigim també protecció del poble contra els incapaces i els inferiors. La missió interior no ha de contribuir en cap cas a la degeneració del nostre poble...”

Un jove pastor luterà, Dietrich Bonhoeffer, que havia estat destinat a la comunitat luterana de Barcelona el 1928, es va convertir en un dels principals agents cristians contra el nazisme i va fundar amb d'altres l'Església Confessant: un conjunt d'esglésies lliures decidides a no sotmetre's als ideals identitaris i històrics del poble alemany ni de cap altre poble i a només reconèixer la sobirania de Jesús. Havia arribat a la conclusió que si el cristianisme no servia ni tan sols per resistir un dels règims més esgarriposos de la història és que no era cristianisme.

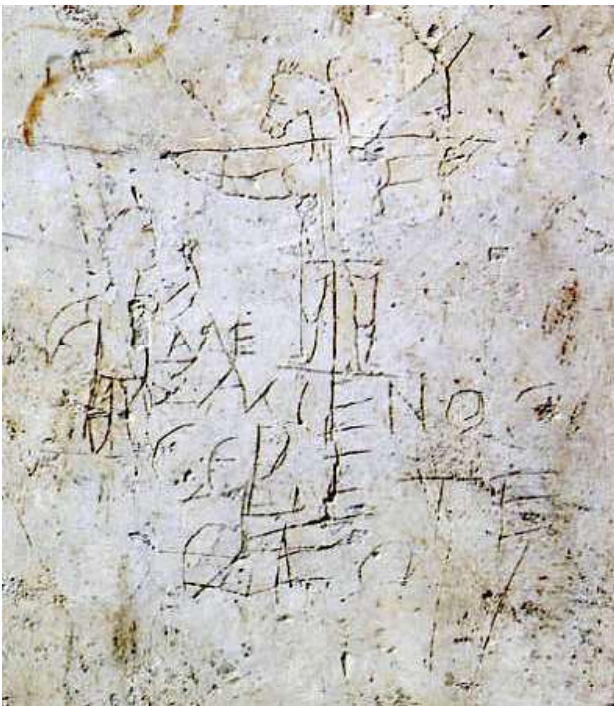
L'any 1948, tres anys després de la mort de Hitler, Tolkien va acabar la seva epopeia *El senyor dels anells*. L'havia començat a escriure en plena guerra mundial. L'anell del poder té una força irresistible que consumeix, canvia i corromp als que el porten. En el clímax de l'obra es narra la caiguda de Sauron i de Mordor, encar-

nacions i territori del mal més absolut. Els fidels de Mordor busquen l'anell, l'arma terrible que els permetria governar tota la Terra, però els hòbbits, amb l'ajuda de Gàndalf, Àragorn i d'altres, en lloc d'utilitzar l'anell contra Sauron el destrueixen. La autèntica força no es manifesta en l'exercici del poder, sinó en la disposició a abandonar-lo, en la difícil resistència a les seves temptacions. Davant la lluita contra el Tercer Reich, Tolkien, cristià catòlic, afirmava: “Estem intentant conquerir Sauron amb l'anell. I ara tot indica que ho aconseguirem. Però el nostre càstig, serà, com veureu aviat, el sorgiment de nous Saurons”.

En el nostre segle XXI, encara hi ha molts cristians arreu del món que continuen confessant, amb els seus actes sobretot, com a únic Déu el que es manifesta en la mort reservada als que resisteixen els cants de sirena de l'anell (en totes les seves formes econòmiques, tecnològiques, religioses, polítiques, militars, psicològiques, nacionals...). Són cristians moltes vegades anònims i gairebé desconeguts que no es consideren més justos ni millors que ningú. A ells hem volgut dedicar aquest desè numero de la revista *Perifèria, Cristianisme, Postmodernitat, Globalització*. ¿Què se'n deriva pels cristians i també per tots els homes i dones d'avui d'aquesta estranya i contracultural proclamació cristiana de la mort de Déu en una creu? Aquesta qüestió es plantegen amb diferents perspectives els autors d'aquest número.

Per posar en relleu aquest nucli sorprenent i escandalós del cristianisme, hem il·lustrat aquest número amb una sèrie de pintures de la crucifixió de Jesús, gairebé totes del segle XX. Val la pena notar que fins al segle IV, quan el cristianisme va esdevenir religió imperial, no es representa Jesús mort a la creu. A les catacumbes només s'hi troba la creu grega, la creu llatina, la tau i l'àncora com a símbols de Jesús. Dels tres primers segles només s'ha trobat el grafit d'Alexàmenos (s. I), on, per fer mofa dels cristians, Crist és representat a la creu amb cara d'ase i hi ha una persona que l'adora.

Al segle IV la creu queda incorporada a la simbologia imperial: a les monedes o la corona imperial. Es manté en segles posteriors la resistència a representar en termes realistes el Crist a la creu. La creu es converteix en objecte d'orfebreria;

Crist d'Alexamenos.

amb el romànic Crist adopta una imatge hieràtica de reialesa. Només el gòtic comença a presentar-lo patint a la creu i això s'accentua amb la pintura i l'escultura barroques. És a l'art contemporani del segle XX que es representa amb el seu horror la crucifixió al Golgota, i a Jesús com a despulla humana, i hi apareixen també algunes pintures burlesques del Jesús crucificat.

En la mesura que el cristianisme identifica Déu amb aquest home reduït ara a la despulla d'un crucificat ¿no podria ser que l'art contemporani ens fes veure més l'escàndol i l'estranyesa del cristianisme que no pas l'art dels segles de la Cristiandat?

Deixem que el lector tregui les seves conclusions a la vista de la col·lecció d'imatges de la crucifixió que acompanyen els articles d'aquest número.

Aquest desè número de la revista Perifèria CPG en serà l'últim. La revista arriba a la fi del seu trajecte després d'haver abordat, com pretenia, alguns temes cabdals dels inicis del segle XXI.

Creiem que cap dels 10 números ha perdut actualitat. Per això, el lloc web de la revista (www.revistaperiferia.org) romanirà obert i a través de la plataforma *on line* "Som cristians" (www.somcristans.cat) anirem exposant i debatent els números de la revista. També en continuarem facilitant l'accés en d'altres llocs d'internet: ACADEMIA.EDU, RACO o DIALNET. Re-

cordem que els números es poden comprar en paper a BUBOK (www.bubok.es)

Donem gràcies a tots els col·laboradors, sempre desinteressats, de la revista: els autors dels articles, o els artistes i fotògrafs que ens han cedit les seves imatges, també als membres del consell de redacció i als que han donat públic al nostre projecte i, molt particularment, a la Fundació Pere Casaldàliga, que l'ha emparat i l'ha avalat institucionalment. Sense ells Perifèria CPG no hauria estat possible. Agraïm especialment al Marc Hubert Vicens la cura que ha tingut del disseny i l'edició de la revista.

Finalment, agraïm l'interès i l'acompanyament de tots els lectors durant aquests deu anys. Us animem a repassar tots els números i a donar-los a conèixer a d'altres persones o a enllaçar-los en els vostres comptes i espais d'internet. Molts dels articles no només no envel·leixen, sinó que semblen incrementar la seva actualitat i, en tot cas, donen un bon marc per repensar el nostre temps i trobar-hi alguna orientació.

Jordi Corominas i Joan Albert Vicens